

INTERVIEW:

”Det handler om at gøre paletten større – i Danmark og ude i verden”

Af **Annegrethe Rasmussen**

”Diversitet eller mangfoldighed er simpelthen et gode. Du får flere aspekter og erfaringer med ind i beslutningsprocessen,” siger Danmarks første kvindelige regeringsleder, Helle Thorning-Schmidt. Selv var hun aldrig i tvivl om, at hun blev vejret og målt på sit køn, og det gav både fordele og ulemper.

Helle Thorning-Schmidt var Danmarks første kvindelige statsminister, og undervejs gjorde hun sit til at bane vejen for flere kvinder på andre fremtrædende poster. Hun udnævnte således mange tunge kvindelige ministre som Karen Hækkerup (fødevareminister, justitsminister og social- og integrationsminister) og Mette Frederiksen (beskæfti-

gelsesminister og justitsminister) samt naturligvis Danmarks anden kvindelige EU-kommissær, Margrethe Vestager, til konkurrencekommissær, som i dag også er næstformand for den magtfulde EU-Kommission.

”Diversitet er altid en fordel – både i politik og i erhvervslivet – og ikke kun, når vi taler om køn. Samtidig er der ingen grund til, at vi kvinder undertrykker vores feminine sider. Kampen for ligestilling handler jo ikke om, at de to køn skal være ens. I bund og grund handler det snarere om at udvide paletten og vænne alle til, at den gode leder lige så godt kan være en kvinde som en mand,” lyder det indledningsvis.

Hun bemærker med et smil, at der fortsat er langt endnu, til det mål er

Annegrethe Rasmussen (f. 1964) er journalist. Hun er chefredaktør og medstifter af det digitale medie Point of View International (POV), som har eksisteret siden 2016. Derudover har Rasmussen en lang karriere bag sig som udenrigskorrespondent i London, Paris og Washington D.C. Hun er uddannet cand.scient.pol. med speciale i international, amerikansk og europæisk politik fra Københavns Universitet i 1992.

indfriet: ”Og derfor er det nødvendigt og positivt, når kvinder hjælper hinanden; det fik jeg også selv at mærke i starten som statsminister og måske særligt i udlandet,” fortsætter hun og uddyber:

”Jeg kunne for eksempel mærke, at Angela Merkel – som allerede var en indflydelsesrig og erfaren kvindelig leder i Europa, da jeg startede som statsminister – gjorde noget ud af, at jeg fik taletid, når vi mødtes i Det Europæiske Råd. Jeg kom på vældig god fod med hende, og hun gav mig også lige det genkendelsens nik og den ekstra opmærksomhed i starten, der gjorde det hele lidt nemmere. Sådan vil jeg også gerne selv behandle unge kvinder, jeg møder, der bryder kønsbarrierer, men også indenfor andre parametre, for eksempel etnicitet, uddannelse eller oprindelse,” siger Helle Thorning-Schmidt.

Hvad betød det for dig, at du var den første kvinde på posten?

”Det er et sjovt spørgsmål egentlig, men selvfølgelig betyder det noget at være først. På den positive side kunne jeg mærke, at der blev lagt mere mærke til en, fordi man skilte sig ud med sit køn fra starten. Og det kunne i øvrigt også være til gavn for Danmark. Når man ankom til møder i NATO eller i Det Europæiske Råd, hvor jeg tror, der bare var fire kvinder, da jeg blev valgt, så vil man gerne markere sig, og hvis man kan skabe mere opmærksomhed omkring de danske synspunkter, er det en fordel”.

”Men i det hele taget kommer man med andre erfaringer som kvinde. Jeg

siger ikke, at man nødvendigvis fører en anden politik. Jeg var ikke optaget af at repræsentere kvinderne bedre end mændene, man er først og fremmest statsminister for hele Danmark. Men det er simpelthen sådan, uanset om man taler om politik eller om erhvervslivet, så får man færre blinde vinkler, jo flere erfaringer, der er med rundt om bordet. Det gælder så også etnisk baggrund, hvor du kommer fra og hvilken uddannelsesmæssig baggrund, du har”.

Uanset om man taler om politik eller om erhvervslivet, så får man færre blinde vinkler, jo flere erfaringer, der er med rundt om bordet.

”På engelsk taler man om at undgå *Group Think* – altså, at alle sidder og bliver rørende enige om, at sådan og sådan hænger tingene sammen, fordi alle kommer det samme sted fra. Er der noget, jeg har lært i politik, så er det, at man skal lede efter at få forskellige synspunkter repræsenteret, før man tager beslutninger.”

Hvad var din erfaring på posten som minister?

”Udover det, jeg allerede har sagt om betydningen af mangfoldighed, der var en erfaring, jeg fik hen ad vejen, og som jeg blev mere sikker på, jo længere jeg var på posten, så fandt jeg også ud af, at det betyder *virkelig* meget, hvad man leder efter af kvalifikationer hos andre, når man skal sætte et hold.”

”Når man taler om køn, skælder mange tit ud over idealet med 50/50 på

køn, som Joe Biden for eksempel så flot lige har nået i USA for første gang i sin regering, og som jeg var tæt på i min tid som statsminister. Bebrejdelsen lyder på, at man går ned i kvalitet, fordi man gerne vil have ligestilling. At man med andre ord vælger lidt ringere kvinder, fordi man gerne vil have balance indenfor køn. Det er bare en fuldstændig misforstået tilgang”.

”Man kan sagtens lede med diversitet som et mål samtidig med, at man søger efter de bedste. Før i tiden blev der simpelthen bare kun ledt efter mænd. Men når man vender blikket mod kvinderne, findes der nøjagtig lige så mange dygtige at tage af,” fastslår hun og uddyber:

”Det er bare ikke så nemt få øje på, hvis den vedtagne norm er, at man i krisetider har brug for en ’general’, en ’kaptajn’ eller en ’pilot’, som så nærmest automatisk tænkes som en mand. Hele opfattelsen af, hvad ’kvalitet’ er, har ligget indenfor den samme snævre kønsbestemte diskurs i århundreder, og det er præcis den automatik, vi skal væk fra – og som jeg så også synes, vi er blevet bedre til at se udover i dag.”

Hvilke, om nogen, særlige vilkår knyttede der sig til dit køn?

”Jeg var meget opmærksom på, da jeg startede som statsminister, at gøre alt korrekt. Jeg ville gerne – også på mit

Jeg ville gerne – også på mit køns vegne – vise, at det her job kan en kvinde sagtens bestride.

køns vegne – vise, at det her job kan en kvinde sagtens bestride. Det var selvfølgelig især så vigtigt, fordi der ikke havde været en kvinde på posten før. Jeg vil da håbe, at jeg har banet vejen, så det er lidt lettere for den næste. Jeg tror egentlig ikke, at der tænkes særlig meget over, at Mette Frederiksen er kvindelig statsminister. Det er blevet mere normalt, og det glæder jeg mig over.”

Betød det noget for din egen måde at gå til det politiske på?

”Jeg fandt i hvert fald ud af – og det gjaldt ikke kun som statsminister, men også da jeg var oppositionsleder og partiformand – at medierne stadigvæk dækker de kvindelige politikere anderledes, end de dækker mændene. Det er muligt, at det er en kliché at gøre opmærksom på det, men sådan var

det, og sådan er det fortsat i en vis udstrækning. Jeg har simpelthen aldrig hørt Anders Fogh eller Lars Løkke blive spurgt om, hvordan de har fået familielivet til at hænge sammen, eller hvor meget de gik til forældremøder”.

”Derudover har jeg også reflekteret over det dobbelte krav, mange stiller til kvindelige politikere om, at de på den ene side skal være deres køn og altså være mere ’kvindelig’, blød, varm eller følsom. Jeg mødte tit en bebrejdelse om, at man ikke kunne mærke, hvem jeg var som menneske – som om

Jeg har aldrig hørt Anders Fogh eller Lars Løkke blive spurgt om, hvordan de har fået familielivet til at hænge sammen.

der var en facade, som medierne havde krav på at komme ind bagved, og igen vil jeg bare sige, at jeg aldrig hørte det krav blive stillet til de mandlige statsministre eller bare til mandlige ministre i almindelighed. Samtidig skal man så hele tiden bevise, at man er en fremragende leder – igen fordi der ligger en mistanke om, at det er man måske ikke, fordi man jo er kvinde.”

”Det er noget, som Hillary Clinton måske allermest har mærket. På den ene side var hun lidt for dygtig – så hun var ikke en rigtig kvinde, man kunne mærke og sympatisere eller identificere sig med. Hun var ikke feminin nok. På den anden side blev hun gjort til grin, når hun viste sine menneskelige sider. Hendes hår var ikke smart nok eller hun var latterlig, hvis hun dansede med Ellen Degeneres og så videre. *Damned if you do, damned if you don't.*”

Men du var vel ikke ligefrem bange for at vise dine feminine sider – også som statsminister. Måske er Danmark lidt mere indstillet på, at kvinder godt kan begge dele, end amerikanerne var i 2016, da Clinton stillede op til præsidentvalget?

Helle Thorning-Schmidt ler højt.

”Jo, altså jeg ville ikke lave totalt om på mig selv og lægge bånd på alt, fordi jeg var statsminister. Det ville have været unaturligt. Jeg er også til sjov, og jeg er et ret spontant menneske, der taler med mange mennesker, så jeg gjorde måske også nogle ting som statsminister, der brød med det lidt mere stramme eller formelle ideal. Og jeg syntes

ikke, jeg behøvede at klæde mig kedeligt eller ikke gå i farverigt tøj. I min version af ligestilling skal kvinderne ikke bare efterligne mændene.”

”Men man skulle alligevel tænke over det – der skulle være en balance. Det måtte gerne være flot, hvad man gik i, men der skulle fortsat være en vis værdighed over det. Men det kan man jo sagtens, og den balance har Kamala Harris også vist både under valgkampen i USA i 2020, hvor hun jo hele tiden gik i sneakers, og nu, hvor hun er vicepræsident”.

Jeg synes, du gik langt i det uformelle med selfie med Obama og Cameron eller den berømte autograf med Sarah Jessica Parker.

”Ja, begge de episoder var netop fuldkommen spontane og for sjov. Det var ikke indstuderet eller noget, der skulle bruges til noget. Men jeg har opdaget gennem rigtig mange møder og politiske arrangementer ude i verden, at man brænder langt bedre igennem og får mange flere kontakter, hvis man er åben og udadvendt. Og som sagt indledningsvis kom det netværk og den opmærksomhed også Danmark til gode på den internationale bane.”

Hvad tror du en mere mangfoldig sammensætning af de politiske poster med en udenrigspolitisk profil kommer til at betyde for det internationale samarbejde?

”Jeg tror, at køn betyder virkelig meget i udenrigspolitik, og derfor betyder udnævnelser også meget. Mange har

trukket på smilebåndet af de svenske udmeldinger om 'en feministisk udenrigspolitik', men det giver altid mening at skelne til kønnet og tænke kvinders rolle ind i udviklingsbistanden eksempelvis. Når man sørger for, at unge kvinder ikke bliver gravide eller bliver gift, før de har fået sig en uddannelse og et arbejde, så er det ikke bare godt for det land, de bor i; det starter også en bedre cirkel eller en positiv spiral, hvor deres døtre så også får de muligheder for et bedre liv," indleder hun og fortsætter:

"Og tænk på kvindernes rolle i genopbygningsprocessen i lande som Afghanistan og Libyen – eller den skæbne, som piger og kvinder lider i mange fattige eller krigshærgede lande som Syrien eller Yemen. Jeg blev selv dybt berørt af det arbejde, jeg senere stod med i Red Barnet, og det er problemstillinger, jeg fortsat går op i."

"I 2016-17 sad jeg i FN's International Commission on Financing Global Education Opportunity, der blev ledet af Storbritanniens Gordon Brown. Her arbejdede jeg tæt sammen med Nigerias Ngozi Okonjo-Iweala, der lige er tiltrådt som ny generalsekretær for WTO – i øvrigt også som både den første kvinde og den første på den post fra et af de afrikanske lande. Her havde meget af arbejdet også fokus på at forbedre piger og kvinders muligheder inden for uddannelsessystemet."

"Jeg har også mærket, når jeg har besøgt områder og lande i verden, hvor der langt fra er ligestilling, som for eksempel Afghanistan eller Libyen, at det gør en forskel, når en kvindelig statsminister kommer på besøg. Julia Gillard, Australiens tidligere premierminister, er en anden kvindelig leder, hvis selskab jeg har nydt udover Merkels, som jeg allerede har nævnt. Der kan opstå en særlig kemi, når kvinder er i hinandens gode selskab".

"Der er lige dét der genkendelsens nik. Man inviterer hinanden til arrangementer. Man kan diskutere udnævnelser og hjælpe hinanden med at finde kvalificerede kvinder til tunge poster," siger hun, og afslutter selv med svaret på det oplagte spørgsmål:

"Er det så 'kvindelig nepotisme'? Selvfølgelig er det da ikke det. Mænd hjælper hinanden uafbrudt, og det har de altid gjort. Kvinder skal blive bedre til det – ikke holde sig tilbage – og lige på det punkt kan vi lære meget af mændene. Når kvinder bliver bedre til det, gavner vi kvaliteten overalt, for som jeg sagde tidligere, er opgaven ikke at gå ned i niveau, men at finde frem til de mest velkvalificerede kvinder til vigtige stillinger og derved få flere perspektiver og mere diversitet på banen. Det gælder både i Danmark og i resten af verden".

○○○